

CÍRKEVNÍ ZÁLEŽITOSTI.

1. *Zřízení administratury, z níž se vyvinula lokalie a pak fara.*

ZAPSÁNO V OBECNÍ KRONICE

Na jaře r. 1771 požádal hosp. rada Jana Karla hr. z Chotků Fr. ze Steinsdorfu Novodvorské dominikány, aby v neděli a ve svátek za odměnu, které by jim hrabě poskytl, v létě v 8., v zimě v 9. hodin pro hr. úředníky a služebníky mši sv. četli, jelikož tito obyčejné mše sv. v kostele dominikánském pro rozličné práce úřední účastníci se nemohli. Tuto žádost zamítl tehdejší vikář residenční Morie Stolz z té příčiny, že by obyčejné služby Boží, které kázáním v 10. hodině počínají, požadovanou mši sv. byly rušeny a pak proto, že nemůže připustiti, aby dominikánům bylo „nové břímě“ ukládáno. Když Steinsdorf tuto zápornou odpověď obdržel, rozhorlil se velice na dominikány. Jakmile hrabě do N. Dvorů zavítal, učinil rada Steinsdorf návrh, že by lépe bylo za peníze a stravu, kterou dominikáni za čtení mši sv. v kostele Martinském dostávají, zvláštního světského duchovního v hodnosti administrátora ke kostelu sv. Martina povolati, aniž bylo třeba dominikánů se doprošovati. Hrabě s hraběnkou návrhu tomu svolili, a když nedlouho potom arcibiskup Pražský Antonín Petr Příchovský, k jehož diecési do r. 1784 celý kraj Čáslavský náležel, do Nov. Dvorů zavítal, sdělili mu svůj úmysl. Arcibiskup návrh schválil a slíbil se postarati o příspěvek pro nového duchovního. Vypracování nadač. listiny bylo svěřeno Pražskému kanovníku a general. vikáři Hrdličkovi. Hraběnka složila 5000 zl. jistiny, arcibiskup slíbil roční podpory 80 zl. z kasy farní, hrabě deputát a byt v městě. V základě tom byl vypracován nadační list nové administratury a v první polovici listopadu r. 1771 byl dosazen za administrátora světský kněz Václav Kopecký. Kněz tento měl mnohé spory s dominikány i s Církvickým farářem, který domníval se býti zkrácen ve svých farních právech nad N. Dvory. Pobyl zde 7 let a byl r. 1778 ustanoven farářem v Kozlích na hr. panství Bělošickém. Druhým administrátorem byl ustanoven r. 1779 světský kněz Ondřej Zeitler, který r. 1782 byl ustanoven farářem v Církvici, kdež 3. 11. 1784 v stáří 38 roků zemřel. Po odchodu Zeitlerově snažili se dominikáni, aby někdo z jich řádu onoho místa dosáhl. I žádal o místo to Jos. Kollmann, jsa tehdy převorem kláštera u sv. Máři Magd. v Praze. Ale sama konsistoř byla proti knězi klášternímu. Konečně po dlouhých prosbách a přimluvách stal se administrátorem Jos. Kollmann a byl 3. 2. 1783 v hodnosti té potvrzen. Jmenovaný narodil se r. 1741 a vstoupil r. 1761 do řádu dominikánského; byl nejprve sběratelem, pak kazatelem a pak konečně převorem. R. 1773 přišel za kazatele do N. Dvorů; r. 1776 vzdal se kazatelství pro slabost prsní a r. 1780 stal se prokurátorem řádu, později převorem. Dne 23. 2. 1783 vykonal v Praze zkoušky katechetské. R. 1786 projížděl Královéhradecký biskup Jan Leopold z Háje poprvé farnosti kraje Čáslavského, kterýž kraj r. 1784 od arcibiskupství přidán byl k biskupství Hradeckému. Když zavítal do Čáslavě, odebrala se k němu deputace měšťanů Novodvorských, žádajíc ho, aby v Nov. Dvořích samostatná fara a hřbitov byly zřízeny. Biskup oboje slíbil. Ale dvorním dekretem ze dne 15. 1. 1787 byla zřízena pouze lokalie; dosavadní administrátor Jos. Kollmann stal se lokalistou a nařizeno mu, aby šat klášterní světským zaměnil. Nyní byl Kollmann lokalistou, avšak bez kostela, bylť kostel Sv. Martinský pouze pro pobožnost majitele panství postaven. I bylo lokalistovi konati služby Boží v býv. kostele dominikánském, kterýž po zrušení residence byl kostelem školním. Z toho povstaly mrzutosti mezi ředitelem školy P. Václ. Müllerem a novým lokalistou. Konečně bylo rozhodnuto, aby kostel školní k veřejné bohoslužbě odevzdán byl. Po odevzdání stalo se 30. 10. 1788 za přítomnosti vikáře J. Trnky a patr. komisaře Jos. Antonyho. Ale odevzdáním klíčů spory vyrovnány nebyly. Mělo-li nějaké kostelní nářadí pořízeno býti, musilo se to státi se svolením ředitele školy, jako správce fondu po dominikánech. Také naskytly se obtíže v pořádku služeb Božích. Dvorním dekretem ze dne 26. 2. 1789 byla lokalie na faru povýšena. Dosud byl farář ve vrchnostenském domě č. 42. Aby blíže kostela bydleti mohl,

domáhal se patron hr. Jan Rud. Chotek, aby ve škole některé byty pro faráře se uprázdnilly. Ředitel školy vzpíral se tomu; konečně gubernium české vyn. ze dne 9. srpna 1789 č. 23971/2264 ustanovilo, aby faráři 4 místnosti ve škole upraveny byly a farář jen na tak dlouho tam přebýval, pokud by místnosti těch škola nepotřebovala. Byly-li dříve mrzutosti mezi farářem a ředitelem školy, nyní jich přibýlo. Všechny ty spory popisuje farář Kollmann ve svých zápiskách, ovšem jednostranně. Spory byly částečně odstraněny, když ředitel školy p. Václ. Müller za ředitele hl. školy v Klatovech byl ustanoven. S nástupem jeho p. Ludv. Seifertem se farář lépe srovnal; byliť oba dobrými přáteli ještě z kláštera v Praze. Dne 26. července 1796 byla slavena stoletá památka vystavení kostela sv. Anny s velikou okázalostí. K téže slavnosti byly postaveny na kruchtě nové varhany, zhotovené od Fr. Horáka, varhanáře z Kutné Hory za 580 zl. R. 1801 chtěl se farář Kollmann, jsa v Nov. Dvořích nespokojen, do řádu dominikánského vrátiti; tehdy byl přes 60 roků stár. To mu však povoleno nebylo a konsistoriálním dekretem ze dne 18.2.1805 byl přijat mezi světské kněžstvo. Roku 1805 stal se farář ředitelem triviální školy a byl mu přidán k výpomoci 3.11.1806 kaplan Jan Obst, který 8.12.1808 stal se lokalistou v Zbejšově. Po Obstovi byli při faráři tito výpomocní kněží: Katecheta Jan Javornický; Jos. Krejčí; Fr. Kruch. Farář Jos. Kollmann slavil 13.6.1813 50ti leté jubileum kněžské, byl pro vysoké stáří 9. května 1822 pensionován a odevzdal farní záležitosti katechetovi Fr. Kruchovi, který stal se administrátorem. Zemřel 23. 12. 1823 v stáří 82 let a byl za velikého účastenství lidu 26.12.1823 v 3 hod. odpolední vikářem Ferd. Hansou na hřbitově Novodvorském pochován. Jeho nástupcem jmenován 20.5.1823 Fr. Kruch, kterýž zůstal také katechetou hl. školy a dne 1.listopadu 1825 též ředitelem hl. školy se stal. Fr. Kruch narodil se 24.10.1793 v Čáslavi; po přestěhování se otce svého, lékaře, do N. Dvorů navštěvoval školu Novodvorskou, pak gymnasium a theologii v Praze, kdež vysvěcen 27.3.1817. Dne 13.4.1817 držel v N. Dvořích primicii. Byl ustanoven kaplanem v Citově u Mělníka a dne 16.11.1820 katechetou hl. školy Novodvorské pro svou znalost v hudbě. Když se stal farářem, zavedl farní spisy, pečoval o povznesení hudby chrámové a služeb Božích vůbec. V záležitostech veřejných v letech 1823-1860 platně byl účasten. Byl to muž postavy vysoké, v jednání milý, dvorný, pohostinný, ale též ctimilovný. Ze svých skrovných příjmů podporoval vše dobré a šlechtné. Pro své zásluhy v povznesení služeb Božích jmenován byl 15.10.1835 osobním děkanem, 8.4.1847 vikar. sekretářem a 1.6.1854 vikářem a školdozorcem obvodu Kutnohorského. Ku konci svého působení byl zastupován kaplanem Fr. Hanušem, podal 22.2.1863 žádost o pensi a 30.7.1863 vstoupil do výslužby. Pense požíval v Nov. Dvořích a v dubnu 1866 odstěhoval se s farářem Hanušem do Církvice, kdež 20. dubna 1866 v 3 hod. odpolední ochrnutím mozku zemřel. Byl 22.4. slavně pochován na hřbitově Novodvorském v hrobce svého otce. Za doby jeho byli v Nov. Dvořích tito kaplani: katech. Fr. Andrlé, Jos. Stíníl, Karel Mensinger, Mich. Šafránek, Ant. Štěpánek, Jan Říha, Jan Malý, Fr. Hanuš. Po Fr. Kruchovi stal se v měsíci listopadu 1863 farářem Fr. Hanuš, který již kaplanem jsa měl velikého vlivu na poměry Novodvorské. Největší zásluhou jeho jest, že po ohni r. 1861 všemožně se vynasnažoval o příspěvky na pohořelé. Působil zde do 3.4.1866 jmenován byv farářem v Církvici, kdež 9. dubna 1870 v Pánu zesnul. Uprázdněnou faru aministroval kaplan Církvický Fr. Preclík do 4.9.1866, kteréhož dne jmenován farářem Novodvorským Jos. Čejka, farář Veltrusský, který zde do 27.9.1868 působil, jmenován byv farářem Zábořským a dne 13.8.1870 farářem Církvickým, kdež 31.1.1886 zemřel. Nástupcem jeho stal se administrátor Zábořský Fr. Preclík, který zde do 5.9.1873 setrval a toho dne farářem v Klomíně se stal. Za jeho času byl zde od 1. 5. 1871 kaplanem Ant. Valenta, který po jeho odchodu stal se farářem. Farář Valenta rozstonav se chrlením krve, dán byl do výslužby. Faru zatím spravoval kaplan Církvický Jos. Hamerle, který 17. 12. 1877 stal se farářem. Po odchodu jeho do Veltrus r. 1881 stal se 27. 4. 1881 farářem kaplan Církvický Ferd. Fridrich, který ještě r. 1899 zde působí.

2. Sibiřov.

V 13. a 14. století pochováána byla těla mrtvých ke kostelu Malínskému, později ke kostelu Sv. Jakubskému. Když r. 1655 byla fara ze Sv. Jakuba do Církvice přeložena, bylo z N. Dvorů do Sv. Jakuba i do Církvice pochovááno. R. 1793 bylo povoleno zřízení hřbitova v Nov. Dvořích. Na jaře r. 1794 bylo přikročeno k stavbě hřbitova. Ku zřízení téhož darovala vrchnost pole „za zahrádky“. Ve výměře 200 a obec přidala k tomu zahrádku, kterou byla od Jana Nováka za kousek pole vyměněna. Celou prostoru ohradila obec Novodvorská. Dle účtů obecních stálo ohrazení a kříž na hřbitově 285 zl. 59 kr. k částce té přispěli dobrodinci sbírkou 94 zl. a 9 k vid. č. a obecní důchod 191 zl. 50 kr. vchod na hřbitov byl tehdy od brány Přeloučské. Nový hřbitov byl dne 13. dubna 1794 od faráře Jos. Kollmanna posvěcen a 22. dubna prvně tam byl pohřben chudý pomahač sladovnický. Během času ukázala se plocha hřbitovní nedostatečnou. K tomu přistoupily ještě jiné okolnosti. R. 1827 musilo z ohledů zdravotních se přestat s pohřbíváním na hřbitově v Sv. Mikuláši. téhož času pomýšlel hr. Jindřich Chotek na splnění vůle svého děda, aby totož v Nov. Dvořích zvláštní rodinnou hrobku na hřbitově Novodvorském zřídil. Guber. dekrety ze dne 1.12.1827 a 11.3.1828 bylo rozšíření hřbitova, přidělení obce Sv. Mikoláské a zřízení zvláštní hrobky hraběci povoleno. V měsíci březnu 1828 držáno komise u věci té a bylo ustanoveno, aby hřbitov v 1/3 byl zvětšen a vchod na hřbitov byl zřízen vedle stodoly hospody „pekárny“. Následkem toho nastalo vyměřování zahrádek, kterýmiž vchod na hřbitov měl vésti. Majitelé těchto 2 zahrádek Jukl a Tuček odstoupili je a vrchnost dala jmenovaným prodávajícím zříditi zahrádky ze svého. Náklad na rozšíření takto se vykazuje: Vrchnost zakoupila od Jos. Komárka pozemek ve výměře 112 po 36 kr. =67 zl. 12 k. k.č. zahrádka od A. Tučka 12 zl., zahrádka od Jos. Jukla 40 zl., od V. Brože 52 zl., úhrnem 171 zl. 12 kr. k.č. aby pravidelný čtverhran hřbitova byl docílen, darovala vrchnost ještě kus své zahrady od domu důchodenského (č.22). Ohrazení přibylého pozemku stálo 627 zl. 28 kr. k.č. Přestavování a zvýšení rozpadlé staré zdi stálo 527 zl 14 kr. k.č. guber. dekret ze dne 10.3.1828 bylo povoleno, aby na úhradu této poslední částky bylo přispěno 401 zl 37 kr. k.č. z Novodvorského záduší; zbytek 125 zl. 37 kr. k.č. uhradila vrchnost ze svého. Zřízení hrobky, kterou stavěl architekt Ant. Arche z jara 1829 stálo 269 zl. 20 kr. k.č. hrobka ta byla 19.5.1829 farářem Kruchem posvěcena. Po skončeném svěcení byly mrtvoly hr. Jana Rudolfa a jeho manželky Sidonie z klenutých hrobů do nové hrobky přeneseny. Kaple nad hrobkou byla vysvěcena 15.8.1831 farářem Kruchem, oltář v ní 9.8.1835 hr. Ferd. Chotkem, arcibiskupem Olomúckým. R. 1837 shledáno, že i rozšířený hřbitov následkem cholery r. 1831-32 v Nov. Dvořích a Sv. Mikoláši řádivší jest nedostatečným a proto přikročeno k novému rozšíření. Rozšíření to bylo nařízeno gub. dekretem ze dne 11.10.1838 a byl k tomu zakoupen pozemek od Komárka ve výměře 179 2/3 po 45 kr.=134 zl 45 kr. k.č., od Beránka kus zahrady ve vým. 20 1/3 po 1 zl=20 zl 20 kr k.č.; úhrnem 155 zl 5 kr. k.č. tato částka byla vypůjčena se svolením kraj.úřadu v Čáslavi ze dne 31.12.1838 za záduší kostela Sv. Kateřinského. Tento nový díl hřbitova byl 4.srpna 1839 posvěcen. Při vyšetřování majetku obce Novodvorské r. 1869 byl pozemek hřbitovní 30.12.1869 uznán za majetek obce Novodvorské. R. 1879 povstaly nemilé spory mezi obcí a farou o obsazení hrobníka, kterýž pro malichernou příčinu, že totož z nařízení starosty kopal jamky ku sázení stromků na památku stříbrné svatby Jich Veličenstev na školním pozemku (v portále), jehož farář užíval, byl propuštěn a obec.úřad zásadu hájil, že na základě výše uvedeného protokolu ze dne 30.12.1869 má právo místa hrobníka obsaditi. Z nařízení c.k. okr. hejtmanství byla na den 5.8.1879 ustanovena komise k vyšetření těch záležitostí a na základě šetření toho rozhodnutí c.k. okr. hejtmanství ze dne 15.6.1880, že pohřebiště, pokud v užívání jest, náleží záduší. Proti tomu výnosu podala obec protest k místodržitelství, kteréž vyn. ze dne 30.9.1881 zrušilo rozhodnutí okr. hejtmanství pro inkompetenci u věci té a odkázalo obec s jejími nároky na

vlastnictví hřbitova na cestu soukromého práva; spolu nařídilo, aby dřívější stav při tomto hřbitově až do vyřízení sporu pozůstal. Při zakládání nových pozemkových knih r. 1881 bylo c. k. okr. soudem rozhodnuto, že hřbitovní pozemek náleží obci. Proti tomuto rozhodnutí podány námitky farním a patronátním úřadem. Rozhodnutím ze dne 14. 2. 1883 byly oba úřady na cestu soukromého práva odkázány. Následkem dalšího řízení soudního byl pak pozemek hřbitovní připsán farnímu kostelu sv. Anny. Tím ukončen několikaletý spor. Bylo by k přání, aby v brzkou dobu stavbě nového hřbitova bylo přikročeno, poněvadž hřbitov ten již nyní jest přeplněn a při vypuknutí epidemie nemilých by to pro obyvatelstvo Novodvorské mělo následků, jelikož v obci samé se nalézá.

(Dne 3. 12. 2012 byla podepsána Darovací smlouva a smlouva o zřízení věcného břemene mezi Římskokatolickou farností Kutná Hora, Sedlec a Obcí Nové Dvory. Městys Nové Dvory se tak stal majitelem hřbitova vč. Kaple sv. Kříže s hrobkou Chotků. V současné době probíhají opravy Kaple sv. Kříže).

Eva Dítětová

Kaple sv. Kříže s hrobkou Chotků

Interiér hrobky Chotků

Interiér Kaple sv. Kříže